

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 6.

V Ljubljani, 15. marcija 1877.

Tečaj XVII.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

3.

V prejšnjih dveh pogovorih sem omenil, da je revščina velika zapreka v odgoji. Zdelo se bo marsikomu, da mora dobro odgojen biti le bogatin. Ali ni tako. Lahko bi bil res, sredstev mu ne manjka, ima jih celo v obilici. Vendar je on dostikrat slabeje odgojevan, nego siromak. Na revežu se pač mnogo lože vidi razuzdanost, kajti on se pokaže, kakoršen je; ali bogatin jo zna skrivati. Ali kedar prodre ona pri njem zagrinjalo, ki jo je zakrivalo, se pa pokaže v svoji največi strahovitosti. Nasledki tudi ne izostanejo in ti so pregrozni.

V viših krogih, t. j. v onih, v katerih se začenja človek še le z baronom, *) je vse gladko, mično za oko, prijetno za uho. Serce pa ostaje pri vsem tem lesku in blesku prazno. Vsa oprava je le za pomehkuženje telesa, da se toliko lože v njem rodé strasti, katerim bogatin tako lahko zadovolji. Vse govorjenje je le namenjeno gladiti ušesa, ali prav na lahko, da ga ne občuti noben živec, kateri bi ga znal prenesti v možgane. Vsa dostojnost obstoji v tem, da se skrivlja herbet in ližejo roke. Nesramnež! Ako kdo komu poljubi roko iz hvaležnosti, to je lepo, ali če mu je zato, ker je v navadi, je gnjusno. Ako bi na pr. gospa, kateri danes poljublja sto in sto ljudi roko, jutri postala beračica, kdo bi se tako ponižal, ji jo še poljubiti! In vendar je ravno ista žena, isto imé ima in

*) Pač res, toda le v omenjenih krogih in pri nekteri jari gospodi, kar je dobro pomniti; kajti so plemenite ali gosposke rodovine, ktere so jako blage in tudi modro vzrejajo svojo deco, če tudi vspéh ni vselej vgoden. Vredn.

isto roko. Morebiti ne? — Ne, ne, pozabiti ne smemo, da se v viših krogih človek začenja še le z baronom. Ta gospa je pa zdaj beračica, beračica pa pripada nižjim krogom, tedaj ni — — — no, kaj ni? — — tedaj ni spodobno, ji poljubljati roko.

Ni ga pa tudi dolgočasnejega človeka, kot je junak, ki se suče vedno po salonih. On je tako rekoč mašina, ki se v eno mér sključuje in zmiraj naprej fabricira besede; ali le besede in družega nič. V viših krogih so pa vendar kaj priljubljeni ti junaci, tam bijejo med seboj boj, kdo zna izdelati s svojimi usti v sekundi več besed, in gorje premaganemu! Imenujejo ga dolgočasneža, in revež je osramoten pred vsemi gosti in kar je najhuje, pred ženskim spolom. Oj, za njega ne mara nobena, saj je ne zna zabavati, ne zna toliko lepega pripovedovati, nego drugi.

Ne sme se pa misliti, da v omenjenih viših krogih nikdo družega ne razžali, da se le vedno drug drugemu sladká. Razžaljenja so tam pogostejša, nego kje drugje. Ako izrečeš kako, še tako nedolžno besedico, ali pri nji nisi tako odperl ust, kakor želi ta ali oni; ako si postal resen, ali če si se nasmejal, kjer ne želi ta ali oni, — razžalil si ga. In ne odpusti ti z lepo. Posebno moraš paziti, da se nikdar ne razdereš z ženskami. Če té razjariš, kar je prav lahko, potem razjarijo te možke, in vse, vse bo planilo na te; in ko bi bil ti tako močan kot Peter Klepec, ne ubraniš se jim.

Ako sodiš o kaki stvari drugače kot drugi, imenujejo te sanjača; ako jim želiš dokazati, da nimajo prav, si jih razžalil.

Še bi lahko nadaljeval to sliko. Ali naj zadostuje to, saj ni to glavna stvar v tem spisu. Moj namen je pisati o odgoji.

Kako se pa odgojajo otroci iz višjih krogov, ali kakor se navadno imenujejo gosposki otroci? Njih odgoja obstoji v tem, da se uče, kako naj se vedejo, da bodo priljubljeni v viših krogih.

Že v prvi mladosti se jim vtrobijo vsi tisti izrazi, s kterimi se ponašajo oni junaci v salonih, uče se priklanjati, uče se, kako imajo pri poklonih postavljati nogi, eno malo naprej, drugo pa nekoliko nazaj, uče se ponosno hoditi, kakor zahtevajo manire. Oj, te manire, kako nenaravne, kako ostudne so dostikrat. Kedar vidim jaz koga se ravno tako prikloniti, kakor zahtevajo te manire, me kar mraz pretresa. Za ušesi me boli, ako slišim koga lomiti one salonske fraze, ki so čisto brez jedra. Ali kar se Anžek nauči, Anže zna. Otrok jih je slišal, otrok se jih je naučil, in zna jih. Kako bi jih mogel pozabiti, ker jih rabi vsak dan!

In ko bi za vse to, kar se tukaj govori, kaj vedelo serce, naj bi že bilo. Gospoda zna res pomilovati koga, in gosposke ženske so kaj izurjene v tem, da pretakajo solze za to ali ono. Ali to pomilovanje, te solze niso nič družega kot besede in voda. Pomiljuje se le zato, ker

se mora, kajti ne bilo bi lepo, ko bi se za tem, ali onim znancem ne žalovalo.

Gosposki jezik je zasukan na prečuden način. Nepokvarjenemu človeku je v časih čisto nerazumljiv, zato ker si je ohranil zdrav razum, in more zapopasti le kaj pametnega.

Neznano veseli so pa stariši, ako se njihovi otroci hitro obernejo po starejih. Zadovoljno gledajo na svojega sinčka, ako zna ponosno stopati, se priklanjati, naslove dajati, kakor se gre in ne gre, veseli so, ako je z nižjimi ljudmi grob; mislijo si, prav ima, ker ne občuje z njimi. Saj so jim ubožci le priklada človeštvu.

Predno razumejo otroci vse te gosposke govornice, jih že znajo. Že iz tega vzroka je neopravičeno jih v tem podučevati, in to pretiranje kaznuje se časih samo. Otroku, ki se nauči na pr. reči: poljubljam roko, moj poklon i. t. d.; lahko reče to tudi beraču, ali hlapcu ali dekli, kar pa nikakor ni všeč starišem.

Kaj koristi tudi, ako se pové otroku potem, da tacih ljudi ne sme pozdravljati tako. Škoduje pa mnogo ta prepoved. Otroku se vcepi tako v serce merženje do ljudi. Kdo vé, kako misli ta ali oni otrok o teh osebah, znabiti celo, da niso ljudje.

Ubogi taki otroci, pač ubožniši so kot beračevi. Kajti ti se lahko izobrazijo, da občujejo ravno tako lahko z gospodo kakor z berači; ali gosposki so namenjeni le za gospodo.

Čemu naj pa občujejo gozpoda z revnimi, ali imajo kak dobiček od njih, ali nimajo le škode? me bodo vprašali marsikteri.

Za odgovor nisem v zadregi. Kaj pa če jim poide denar, če postanejo sami ubogi, kar pri moji veri nobenemu ne želim, s kom bodo pa potem občevali? Z gospodo ne, kajti ti se jih bodo ogibali ravno tako, kakor se zdaj oni ubozih. S prosjaki se bodo bratili. Nič ni pač tako lahko, kakor na beraško palico priti.

Globoko čutim, da imam jaz premalo veljave še pri ljudeh, da bi me kar tako poslušali; zato naj povem nekoliko iz glasovitega pisatelja (Rousseau), ktereга vprav taka gospoda rada bere. Dobro. Poglejmo vanj, kaj on o gosposki odgoji pravi:

„Odgoja, ki jo prejme bogatin od svojega stanú ni niti zanj, niti za družbo.“

„Manj pametno je, siromaka odgojevati za bogastvo, kot bogatina za siromaštvo.“

„Jaz bi si izbral le bogatega gojenca; kajti tu sem prepričan, da naredim iz njega enega človeka več, med tem ko ubogi sam iz sebe lahko postane človek.“

Kaj je tedaj storiti? Lahko je pisati, kaj ni prav; ali povedati je tudi treba, kako naj se dela, da bo prav.

Ta tirjatev je čisto opravičena. — Prosjak časih ne stori nič za odgojo, bogatin mnogo, ali dostikrat vse napačno. Kdo dela v tem obziru navadno bolj prav? — Sredni stan, nepopačeno ljudstvo bodi si po mestih, bodi si po kmetih. Ljudje srednjih stanov se redkeje popačijo. Dobra odgoja, katero so vžili v mladosti, je toliko vkoreninjena v njih, da je ne odveržejo z lepo.

To nam priča tudi zgodovina. Kako žalostno je bilo pač v prvi polovici prejšnjega stoletja na Nemškem! Nemški vladarji, njihova spremstva, plemenitniki so bili na tako visoki stopinji razuzdanosti, da više niso mogli. Kdor je bil najbolj popačen, ta je imel prvo besedo; čednost je ležala v kotu zanemarjana in zapuščena. Vladarji so prepustili vladanje svojim ljubljencem, ki so bili razuzdani kakor oni, ter so živeli velikrat grozno pohotno, in tako so si pomagale tudi gosposke žene, kar pa ni, da bi opisoval, kajti ž njimi vred vživajo grenki sad takega počenjanja, Bogu bodi potoženo! tudi nedolžna ljudstva.

Le srednji stan je ostal bolj nepopačen. V hiše rokodelca se ni vselila ona poživljenost. Kdor hoče v podobah videti to razuzdanost, naj bere Schillerjevo igro „Kabale und Liebe“, v kateri nam je predočil pesnik vso popačenost viših krogov; nasproti ji je pa postavil nepokvarjeno življenje srednjega stanú, se vé da — pesnik po pesniško, a vendar krije v sebi mnogo resničnega jedra.

Stopite tedaj v hiše nepokvarjenega deržavljana, in posnemajte ga, ako vam je dušni in telesni prid otrokov na serci. Nepotrebno je pisati obširneje o tem predmetu. Bolj bo hasnilo z lastnimi očmi gledati, kot brati še tako debelo knjigo. (Dalje prih.)

Dr. Jakob Zupan.

Posében pobratim Zupanov je bil duhoviti M. Čop, in po njem se je pobratil z M. Kastelicem tako, da sta l. 1828 dala v „Illyr. Bl.“ št. 14. skupaj: Das Grab (von Salis) — Grob in l. 1829 št. 7: O godu Franca I. ino Karoline ter v tedanji Bohoričici se vé da podpisala oba: *S. no K. t. j. Supan no Kastelic.* Odslej pa je priobčeval J. Zupan spiske svoje slovenske in nemške nekaj po „Illyrisch. Blatt“, nekaj po „Krajnski Čbelici“, nekaj tudi po „Carinthia“ v Celovcu.

a) V „Illyr. Bl.“ l. 1830 št. 7 se nahaja: O godu rojstva našiga presvitliga Cesarja **Franca I.** na pr. s prvo in zadnjo kitico:

Brona grom Ilirjo maja,
Po dobrih mark gromí,
Kralju Francu god obhaja
Od Tiról do Hrovatí. .

Kralja varvat Ilirjani
Kri gorko bi prelivalj;
Dolgo, dolgo nam ohrani
Franca, Bog! ti mira kralj!

Št. 12: O godu „Barona Jožefa Kamila Šmidburga“ poglavarja Kraljestva Ilirskiga itd.:

Vse, Kamilo! Te poštuje,	Nestorja dej Bog Ti léta!
Od Solčanov do Bregank,	Zdravga vidi sinov nuk!
K' poglavarju pertekuje,	Pozno bođ' Ilirji vzéta
Od Ipave do Trojank..	Jožefa podpora, uk!

Št. 14: **Cesar Karl VI.** Oče kranjskim cestam:

Porsíni nasproti	Alfreda Britani,
Kerk glavo molí,	Hval' Tita Rimljan,
Po suhim ga poti	Henrika Galjani,
Ne b' obšel tri dni..	Raj Karla Krajan.

Št. 15:

Velki Petik

pred

1797 letmi.

Kralj mira bledéva	Ne knige Pekína
Na kolu prepét:	Ne Gerkov Platón,
Narodu veléva	Ne modri Nilina,
Pred hlimbo udrét.	Ne Rim premagón.
Pot Ivan dodéla	Judeja tak mala
Heroda korí:	Uk pravi nam dá;
Filipka rohnéla,	Dol, gora ukála,
Obglavit hití.	Napaka derhtá.

Vangeli kraljuje,
Malik podkopan;
Tema omaguje,
Opoka bél dan.

Opomnila.

1. Kralj mira, Kristus; mir na mesti: svét, de vsih dvajsetero verst brez ceta n' esa ostane.
2. Narodu, ljudém.
3. Hlimba, himba, hlinenje, hinavšina farizejov.
4. Udreti, bežati; scer tudi udariti.
5. Ivan: Janez, Johan, Ihan, Juan, Ivanica, Vanča, Vonča, Vončina, Ivo, Ivica, Jovo, Jan, Janeš, Janš, Janša, Anže, Anžic, Anzel, Hanzel, Janko, Juanc, Hanke, Janoš, Jeniš, Jenko, Jovica, Ivče, Ješek, Janezik: tridesét glasov za eno imé!
6. Koriti, svariti; korenje, pokorenje.
7. Filipka, Filipova žena.
8. Obglaviti, obresglaviti, ob glavo djati.
9. Kniga, po Kitajsko, Kineško, king, bukve.
10. Pekín, prvo mesto Kitajskiga cesarstva.
11. Platon; Plato, nar modrej Gerk.
12. Nilín, Egipcán o Nilu, reki.
13. Premagon, toliko narodov premagal.
14. Napáka, spaka: spačeni ljudje.
15. Derhtá, se trése.
16. Vangéli, vangelj, evangelium.
17. Maliki, domišljeni bogovi.
18. Temá, tma, tama: mnogobožje, ajdovšina.
19. omagati, omagovati: moč zgubiti, zgubljuvati.
20. Opoka, je opočil.

Št. 22: **Francu I.** našimu svitlimu **Cesarju**, Očetu Iblanskimu, in **Karolini**, naši svitli **Cesarici**, o pétimu prihodu v' **Ilirijo** na pr. po prvih in poslednjih dveh razstavkih:

Juga, severja vezilo	Pred bo Malti, Benečanam
Bla si vedno, Krajna mat!	Izmanjkavalo morjá,
To Cesarje ti vabilo	Ko zvest biti Avstrianam
Hodit, kraje keršovat.	Rod Ilirje prenehá.

Jul, Avgustus, Antonini,
 Gor Trojanskih žensu mil,
 Teodozi, Konstantini,
 Ot, deželó nam slovil itd.

Dolgo Franca, Karolino
 Živi, Ti, Jehova, Bog!
 Osrečuj nam domovino
 Cesar sveta krog in krog!

b) V „Krajnski Čbelici“ l. 1830 v I. Bukvic. se nahajajo J. Zupanove razum perve: **Čbelica**, katero podaja **hvaležna Krajnsina** Njega Ekscelencii gospodu **Jožefu Kamilu Baronu Šmidburgu**, dednimu Točaju Trierskimu, c. k. skrivnimu Svetvavcu, **Poglavarju Ilirskiga kraljestva** itd. itd.: „Désčik, druj'ga varh Otona, — Že slovi devet sto lét, — Tebe Korotan, Emona — Smé med varhe svoje štét' itd.“ — pesmi naslednje: 1. Jesen: „Udrimo! mlatimo, — Pšenico zlató, — Stóg, ódre praznimo, — Še treba jih bo.“ (II. nat. str. 17—19) itd. — In str. 54—69: 2. Zdravica verh Ljubelja pita Krajncam od regimenta Wimpfen jesen 1827. — 3. Henrik IV. — 4. Smert s ple-savcam. — 5. Lah od Krajnca. — 6. Nemka od Krajnic: „Na glavi nesejo — Škaf polen vodé! — Nikdar ne uprejo — Va-nj svoje roke.“ — „U cerkvi ganila — Me belih peč stran: — Nagledati bila — Se nisim u stan.“ — 7. Glas za Krajnce 1813. — 8. Krim o prulski obletnici: „Krim zaúka, Bistri poje: — Danas mólčat' kdo bi znal? itd.“ — 9. Kopuna v kurnjeku. — 10. Duhovi — Tatovi. V zgleđ bodi spév:

Kopuna v kurnjeku.

Eden debel, eden droben.

Jetnika zdihvala	Nesreče tolstjaka
V kopúnjeku sta,	Kostjak se ni bal:
Mast en'ga obdala,	Kdo, méni, drobnjaka
Drug' suha terská.	Bo v gerlo jemal?
Vsak dan potehtuje	Suhota rešila
Par Lenart, jedun,	Ni golih kostí!
Rotèn obleduje	Dva tedna minila,
Dopítan kopun.	Vertèn rumení!
Ti, merha debela!	Jezí požeruha
Klal jutro te bom;	Trositi prosó:
Bi ritati jela,	Gre v dno mu trebuha
Poderla si dom.	Kopunče pustó.

Sim bogat, premožen,
 Pervabim volká,
 Sim reven, ubožen,
 Davít' ne nehá.

Za temi pesmami glasí se sloveči Zupanov „**Krajnski Plutarčik**“ in v njem: 1. Baron Ungnad Hans: „Nemškuta rodila, — Turčín se bojí, — Um, vojska slavila — Baronovo kri“ itd. — 2. Baron Herberstein Žiga: „Ipava dojila, — Kralj v Moskvo poslá, — Evropi

pred bila — Mal' znana Moskva. — 3. Baron Turjaški Andrej. — 4. Baron Valvazor. — 5. Baron Pelchofer. — 6. Baron Halerstein. — 7. Baron Kavalari. — 8. Baron Vega: „V Moravčah zibala — Gorenka je mat', — Bombarda podala — Poznej' baronat. — Mogunco strahuje, — Gal'jane spodí, — Mateme spisuje, — Amer'ko uči“. — 9. Baron Cojz Karl. — 10. Baron Cojz Žiga. — V zgleđ bodita :

Baron Valvazor.

Za Krajno premožen,	Katéra deželá
Za Krajno učén,	Ma večí možé?
Za Krajno ubožen,	Prek morja, Ljubela
Za Krajno rojén.	Gre njega imé.
Kar Gerki so znali,	Učénim Londona
Kar Lahí od njé,	Je Valvazor znan,
Kar drugi pisali,	Částili barona,
Vse Valvazor vé.	V njih družbo bil djan.
Arhive preíše,	Část Krajne on trobi
Netrudén za nas,	Po svetu okrog :
Nam bere, nam píše,	Část njemu u grobi,
Da grade, da čas.	Bod' hvaljen za-nj Bog!

Baron Cojz Žiga.

Povsod se učiti,	Petero jezikov
Svét viditi sam,	Verh moj'ga kramljá,
To gnalo ga iti	Cirila nas Grikov
V Rim, Amsterodam.	Brat' knige ravná.
Mat' Krajna imela	Sromake, bolnike
S'nu ljubsíga ní,	Odéva po stó,
Za Krajnšíno vnela,	Kup' ranjenim like
Nam oča rodi.	Blazino mehkó.
Vodnike, Linharte	Slovi do Londona
Je Žiga budil,	Mineralogec,
Bod' bukve bod' karte,	Do Kube, Kantona
Rad z njimi delil.	Z jeklino kupec.

Préd Sava nehála
'Z Bohinja teč' bó,
Ko zábiti znala,
Cojz! híšo tvojo.

Od str. 78 do 88 pa slovijo glasovite Zupanove „Pšice“ in sicer:
1. Mati svari hčer pred naboreti. — 2. Lenart. — 3. Iblana.
— 4. Matičik. — 5. Nežka. — 6. Mladosti. — 7. Ropotulji.
— 8. Hinavec. — 9. Hinavka. — 10. Obetun. — 11. Prijatelj.
lizun. — 12. Petica moží. — 13. Kača gadu. — 14. Kmet
osebenku. — 15. Rokovnjač. — 16. Prava milostina. — 17. Bo-
gatin. — 18. Dolenci Gorenci, Gorenci Dolenci. — 19. So-

va senici glavana. — 20. Čič v nič, delovec kruhovec. —
V zgled naj so:

Matičik.

Jo išem, ne maram
Za dote zlaté,
Po rož'cah ne baram,
Prenaglo miné:

Najt' zvesto dušico,
Prijazne oči,
Razumno glavico
Matičik želí.

Hinavec.

Očitno obira
'Z Tersata molké:
Na skrivnim odira
Sromake Anžè.

Bogatin.

Ne vé mi levica,
Kaj desna podá:
Ne da nič desnica,
Nič leva ne zna.

Nežka.

Ga išem, ne maram
Za usta sladké,
Po méstu ne báram,
Me mika poljé.

Pijane mušice,
Povsotnih oči,
Nevkrétne butice
Se Nežka bojí.

Hina vka.

Sladko perterduje,
Pohvali še slaj':
Tla rada kušuje,
Opravlja še raj'.

Čič v nič, delovec kruhovec.

Bil čiček premožen,
Zdaj vinarja ni,
Bil delav'c ubožen,
Zdaj v zlatih tičí.

Poduk v risanju na ljudskih šolah po Grandauer-jevih predlogah.*)

(Iz Oesterr. Schulbote.)

(Konec.)

Na višji stopinji se riše brez vseh pomožnih pik in učenec si mora sam določiti toček za podporo, kjer mu jih je treba. Najprej gre gledati na to, da se določi in omeji prostor, kamor ima priti risava. Pri tem se postopa različno, kakor že terja oblika risave, katera se ima napraviti. Ali se v določeni daljavi od levega roba na papirji potegnejo navpične čerte, — te se potem razdele v več enakih delov, in po velikosti teh delov se določi, kako daleč imajo biti pike vsaksebi (Grandauerjev zvezek VI., pola 55., pod. 13. in 14.), ali pa se potegne v sredi papirja navpična pomožna čerta, na kateri se določi, kako velika in kako razdeljena bode podoba (zvezek IV., pola 51., 52., 53., 56.). — VII. sešitek ima še več oblik, iz katerih se vidi, kako se mora razdeliti prostor na papirji s točkami različno nastavljenimi. Kedar se imajo risati sestavljene oblike, kakoršne so odbrane za višjo stopinjo, gre posebno paziti na to, da učenci prvotne čerte, kar moč natančno

*) Grandauer. zvezki se lahko posamezni naročé, vsak stane 40 kr. na Dunaji.

in prav risajo, ker od tega zavisi pravilnost vse risave in tačas, ko učitelj pri predrisanji na tabli nekaj časa preneha, bode pregledaval, kako učenci risajo, ter jih bode opozoroval na pomote, ako se nahajajo in jih bode napeljeval, ne da bi jim sam popravljaj, temuč da bodo sami pomote odstranili. Ako je večina učencev izpeljala osnovne in pomožne čerte (Entwurfs- u. Hifslinien) kake risave, stopi učenik zopet k tabli, izdela sliko, in da je bolj živa, potegne poglobitve poteze z bolj debelimi čertami; osnovne čerte na ta način nekako obledé, tako da pogleda na končno sliko ne motijo, tedaj jih tudi ni treba zbrisovati, kar je sitno in zamudno. Učenci ne bodo z delom, kakor se samo ob sebi razume, vsi na krat gotovi. Učitelj naj gre naprej le z večino, na posebno odlične šolarje, kakor na nekatere počasneže se ne more ozirati. Izmej tistih, ki so kmalo gotovi, je zmerom nekaj takih, kateri poveršno in lahko-mišljeno izdeljujejo. Tem se zapove, da naj svoje delo še enkrat in boljše izdelajo, da jih varujemo slabe razvade, prehitrega in poveršnega izdelovanja. Tiste učence pa, ki so svoje naloge hitro in v zadovoljnost rešili, napeljujmo, da svoje naloge naprej delajo. Najbolje bo menda, da vmesne prostore z barvami prevlečejo, če je mogoče.

Ker pa še sedaj ni čas, da bi učence seznanili s tem, kako se rabijo vodene barve (aquarele), bi bilo morda najbolj primerno, kakor priporoča Tretau v svojem „malem risarju“ rabiti razredčeno černo kavo, katero prineso učenci v stekleničici s sabo; njena rujavkasto-rumena barva bi bila najbolje za to. Da bi se vmesni prostori s čertami nagostili, naj se ne dopušča;*) v to sicer lahko napelje tehnična izdelava nekaterih predlog, a korist za ročno izurjenost nikakor ni v pravi primeri s časom, ki se za to potratí, a tudi instrukcija sploh prepoveduje vse izpeljave, ki jemljejo preveč časa (namreč v šoli. Pis.).

Učenci vadé se dalj časa v risanji ravno-čertnih oblik pridejo polagoma do tega, da izpeljujejo ravne čerte varno in čedno na vsako poljubno mér in potrebno dolgost, in sedaj se začenja risanje krogovitih potez. Vsikako se to začenja z okrožno čerto (Kreislinie); ta se mora poprej dobro uvaditi, predno pridemo do risanja posamesnih delov.***) Grandauerjeva šola začenja v VIII. zvezku, 78. podobi z risanjem kroga, na to pride pakrog in četertkrog rabe njiju v zvezi z ravnočertnimi oblikami (pod. 25—27). V IX. zvezku je izraženo, kako se razvija jednostavni geometrijski ornament po zvezi krogov in lokov, k temi še pride zloženi ornament (glej 85.—90. polo).

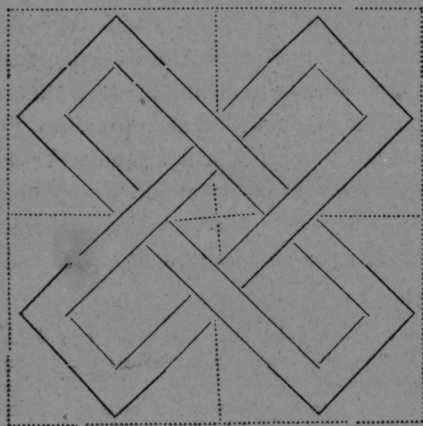
*) Jez sem pa za to, in korist lahko s fakti dokažem. Ker se o tem lahko obširno govori, prihranim to gradivo za drugo pot, dasi se ne ustavljam mnenju dobrih strokovnjakov in tudi postavnim določbam ne. Pis.

**) Ali ni to narobe svet?! Je mar kaj težjega iz oblikoslovja narisati, kakor krog? Je li katera oblika bolj doveršena od kroga? Od ložjega do težjega je pedagogično vodilo, zato je naše mnenje: najpred lok, potem krog. Po analitični metodi naj se samo pri krogu, pri vsih drugih risarijah pa po sintetični ravna, kako to??

Ko se risa okrožna čerta, postavi se dvojje premerov drug na drugega, in po njunih konečnih točkah vodi se okrožna čerta; kedar se ima krog narisati v čveterovogelnik (Quadrat), se polomer prenese še na poprečnice (diagonale); s tem se dobiva 8 toček, ki so v okrožni čerti; učenec pomote na krožni čerti, ki jo je sam narisal, toliko prej zapazi, ako sešitek oberne, in čerto gleda od vseh strani; ali je lok, del kroga, pravilen, ali ne, se da naj lože preudariti, ako si ga mislimo podaljšanega v popolni, celi krog, ali pa da ga v resnici izpeljemo s krožilom; no, pa to vse skušen učitelj sam vé, tedaj ni treba tega dalje razpravljati. Ko učenci okrožne čerte rišejo, ne bodo te precej izverstne, vendar skušnja uči, da učenci, ako jih prav vodimo, v kratkem pridejo dotlej, da s prosto roko delajo kroge in loke, ki so po vsem dobro speljani.

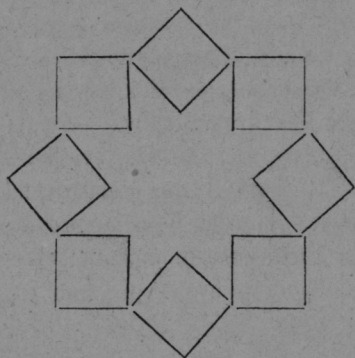
Samo po sebi je želeti, da se učenik razgovarja z učenci v pojedinih oblikah, kedar so gotove, da jih prav razumó; neogiblivo je pa to potrebno, kedar se risa na pamet. Kako se ima postopati pri takih vajah, ko učitelj na šolsko tablo nariše obliko, ko je tisto po vseh delih bil razložil, in jo potem učencem skrije, da je ne vidijo več, in da tisto po spominu (iz glave) naredo, to je v instrukciji na tanko povedano; nasvetujejo se tudi domače naloge. Da se morajo za to odbrati najbolj jednostavne (proste) in označujoče (karakteristične) oblike, to je jasno. V Grandauerjevih predlogih je vseh skupaj zaznamovanih 11 oblik različno v rabo za vaje na pamet. Izmed oblik z ravnimi čertami je tudi veliko drugačnih, ki so za to sposobne. Ako v ta namen odberemo na pr. 15. pod. iz VI. sešitka, tako bi dajal učitelj, potem ko je bil narisal obliko na šolsko tablo, učencem na pr. ta-le vprašanja:

Katero geometrijsko obliko predstavlja prostor, ki je omejen z narisanimi čertami? — Kako se čveterokot na znotraj razdeli? — Katere pomožne čerte so narisane znotraj kroga? — V koliko delov razpada vsa oblika? — Kakošno geometrijsko podobo predstavlja vsaka polovica z ozirom na notrajne in unanje omejeve (obrise)? — V kakošni legi je notranje z zunanjim? — Kakošna je mér na čveterokotnikove strani? — Kakošna na poprečnice (diagonale)? — Kako ste zvezani obe polovici oblike med sabo? — Kakošna je širokost proti dolgosti? Kako je razdeljena vsaka stran na širjavi? — Kakošne geometrijske oblike narejajo vmesni prostori? — Koliko triogelnikov? — Koliko čveteroogelnikov? — Koliko pravokotov? — Ali je oblika okrog in okrog doveršena (skončana), ali se more na kakšno mér dalje razvijati? i. t. d.

Katero geometrijsko obliko predstavlja prostor, ki je omejen z narisanimi čertami? — Kako se čveterokot na znotraj razdeli? — Katere pomožne čerte so narisane znotraj kroga? — V koliko delov razpada vsa oblika? — Kakošno geometrijsko podobo predstavlja vsaka polovica z ozirom na notrajne in unanje omejeve (obrise)? — V kakošni legi je notranje z zunanjim? — Kakošna je mér na čveterokotnikove strani? — Kakošna na poprečnice (diagonale)? — Kako ste zvezani obe polovici oblike med sabo? — Kakošna je širokost proti dolgosti? Kako je razdeljena vsaka stran na širjavi? — Kakošne geometrijske oblike narejajo vmesni prostori? — Koliko triogelnikov? — Koliko čveteroogelnikov? — Koliko pravokotov? — Ali je oblika okrog in okrog doveršena (skončana), ali se more na kakšno mér dalje razvijati? i. t. d.

Zberimo si v ta namen še drug izgled, in sicer pod. 8. (sešitek VIII. pola 74.) tako bi bil pogovor v tem tako-le:

Kaj predstavlja to risanje? (Osem v krogu drug pri drugemu vverstenih čveterovogelnikov.) — V kakšni zvezi so ti čveterovogelniki? (Vsi se na vogalih med sabo dotikujejo.) — Kako leže ti čveterovogelniki, ako pogledamo vsakega za se? (Štirje stoje na strani, štirje na konici ali na vogalu). — Kakošno podobo nareja vmesni prostor? (Osemvogolato zvezdo). — Ako bi najskrajnejše točke te oblike zvezali z ravnimi čertami, kakšno geometrijsko podobo bi dobili? (Pravilni osemvogelnik). — Kako smo pri drugi prejšnji priliki razvili pravilni osemvogelnik? (Iz dveh enako velikih čveterovogelnikov; od teh sloni jeden na pod-

lagi (Basis), drugi pa na vogalu in njiu srednji točki (središči) spadate ena v drugo). — Katerega teh čveterovogelnikov smo poprej risali? (Tistega, ki stoji na vogalu). — Kako smo risali drugi čveterovogelnik? (Tako, da smo razpolovičavne točke dveh strani, ki si nasproti ležite, na prvem čveterovogelniku zvezali z ravnimi čertami; te smo podaljšali, od središča (Mittelpunkte) pa smo zaznamovali diagonalne čerte in štiri krajne točke, ki smo jih tako dobili, smo zvezali z ravnimi čertami). — Katerih pomožnih čert potrebujemo dalje, da razvijamo predstoječo sliko? (Razven poprečnic je treba zvezati še nasproti si ležeče točke, ki jih nahajamo v straneh kvadratovih, mej sabo s čertami, ki se križajo ali prerezujejo).

Čim obširneje in natančneje se učitelj razgovarja o obliki na tabli narisani, tem bolj se učencu vtisnejo v spomin nje oblika in posamezni deli, tem bolj jasno jo vidi v duhu pred sabo; tudi jo potem prav lahko na pamet ponóvi.

Za višjo stopinjo ali viši razredni oddelek instrukcija priporoča tudi, da se riše stisnjeno (gepresste) rastlinsko listje, rečimo: verbovo, deteljno, robinijno*), jagodno, beršljanovo, javorjevo, hrastovo; povedano je bilo že popred, da risanje rastlinskih oblik posreduje ornamentalno risanje in je zaradi tega ta vaja opravičena. Pri tem delu je neogiblivo potrebno, da ima vsak učenec jeden komad lista, ki ga naj nariše, pred seboj na belem podloženem papirji. Listje naj si učitelj v pravem času preskerbi in, kakor rečeno, pripravi. Preden se list risa, naj učitelj opozori učence na njegov poseben znak, na red in versto, po kateri se posamezni deli lista rišejo.

Najbolj jednostavno obliko ima verbovo in deteljno pero, toraj se za prvo vajo tako izbere. Ko si je učenec list pred se položil tako, da se listne žilice posebno razločno kažejo, naj si najpred nariše listov pecelj in glavno srednjo žilo, potem stranske žilice in konečno listov ob-

*) Robinija se navadno tudi akacija imenuje, dasi po krivem.

robek, sperva bolj poveršno, potem pa z vsemi podrobnostmi. Pri tem naj se učencem veli, naravo posnemati kar mogoče natanko.

Kakor se morajo učenci navaditi, da rišejo geometrijsko obliko v razni velikosti in legi, isto tako naj se urijo risati v vsakoršni legi, velikosti in tudi na pamet rastlinsko listje z označujočimi obrobki, ki se rabijo pri ornamentih. Dobro bode tedaj, listje primerne velikosti, na pr. verbovo, meklenovo, po dani meri — enkrat, dvakrat, trikrat — povečati, a še le potem, ko so učenci narisali list v pravi (naravni) velikosti. Tudi na pamet naj vsaj nekatere izmed njih rišejo. Taka dela učence jako mikajo, ker v prvič poskušajo izpeljati jih (dela) po nazorovanji narave, dasi jih že zdavnej po lastnih a poveršnih nazorih poznajo; v tej izpeljavi, pred sabo vidijo nekako praktično vporabo svojih prejšnjih teoretičnih vaj.

Za temi vajami naravnih listovih oblik naj pridejo na versto po našem mnenji slike na 105.—108. poli v XI. zvezku Grandauerjevih predlog, v katerih se kaže na 11 podobah matematična pravilnost listovih oblik, na videz skoraj nepravilno sestavljenih. One zapletene slike XI. zvezka pa, s katerimi bi se malo vežbani učitelj risaje jih na tablo zelo vkvarjal, naj se prepuščajo spretnim učencem kot predlage, katere naj ponarejajo; večina učencev naj se pa prej in slej skupno podučeva.

Dopisi in novice.

— *Šolstvo v Avstriji koncem l. 1875.* Vsako leto je poročalo po prejšnjih šolskih postavah šolsko nadzorstvo o šolah, isto tako tudi poročajo deželne šolske oblasti vsako leto ministerstvu, a vsakih pet let imajo se vse šole statistično popisati. Ker so se pa po nekaterih deželah šolske postave vpeljale še le l. 1870, so bile tam šole statistično popisane še le l. 1871, v drugič pa že l. 1875, zato, da se bode to delo izverševalo vsakih pet let (1880, 1885, 1890 itd.). Zanimivo je tedaj pregledati, koliko je šolstvo napredovalo to četrtertletje, kolikor se more to posneti iz statističnih dat.

Število šol in šolskih razredov.

K sklepu šolskega leta je bilo po vseh deželah, ki so zastopane v državnem zboru 15.166 šol in sicer meščanskih 196, splošnih javnih ljudskih šol 14.061, zasebnih šol s pravico javnosti 379, zasebnih šol brez pravice javnosti 530. —

Čustivši Tirolsko, kjer še ni deželne postave, opirajoče se na državno postavo, pogledjmo šole, ki se zderžujejo iz javnih zavodov, tako je bilo

l. 1871	12.131
l. 1875	12.982,

prirastlo je tedaj javnih šol 851.

Izvemši Tirolsko, Predarlško in Istro so se šole povsod pomnožile: na Češkem za 281, na Gališkem za 114, na Moravskem za 106, na Štajarskem za 80, na Dolenje-Avstrijskem za 71, in tudi v deželah, ki so poprej zaostale

na pr. v Goriško-Gradiščanskem za 49, na Kranjskem za 40, v Bukovini za 32, v Dalmaciji za 25 šol.

V Terstu je sicer 12 javnih šol manj, a to le na videz, ker je prirastlo 12 zasebnih, ki imajo pravico javnosti, poprej so pa te šole šteli za javne šole. V Tirolih, Predarlskem in v Istri je sicer tudi manj šol naštetih, a prej so šole ločili po spolih, sedaj se pa take šole štejejo za mešane šole in le po 1krat, na Tirolih so pa odpravili več šol za silo, in take male občine so vsolali bližnje vredjene šole.

Meščanske šole so se pomnožile v tem četertletji za 150 šol. Primerjemale starejše dobe bomo še le videli napredek v novi dobi.

Ako Tirolsko iz zgoraj navedenih vzrokov izpustimo, je bilo šol

l. 1850 11.187

l. 1875 13.844,

v zadnjih 25. letih je 2657 šol več. Ker je pa od l. 1871 do 1875 prirastlo še javnih šol 851, je razvidno, da tretjina vseh šol, ki so sploh prirastle v 25 letih, pride na čas novih šolskih postav. Med naštetimi šolami (izvzemši Tirolsko) je najmanj jednorazrednic namreč 106, v 8 deželah je takih šol zdatno manj (na Češkem za 268, Dolenje-Avstrijskem za 126, na Moravskem za 111, na Štajarskem za 64, na Gorenje-Avstrijskem za 38, v Dalmaciji za 20, na Salcburškem za 11); vse te jednorazrednice so bile razširjene.

Dasiravno je bilo l. 1875 večina vseh javnih šol še jednorazrednih, je prirastlo povsod več šolskih razredov še celo v tistih deželah, kjer ni bilo veliko šol na novo ustanovljenih; šolski poduk je gotovo boljši tam, kjer so večrazredne šole.

Začasno je bilo zarad pomanjkanja učiteljev šol praznih 231, med temi v Galiciji 187. Privzemši še te začasno zatvorjene šole je bilo l. 1875 javnih ljudskih šol 15.397.

Učni jezik.

Šol je bilo l. 1875 nemških 6313, českih 3685, poljaških 1045, rusinskih 1005, laških 630, slovenskih 481, serbo-hervaških 221, druge šole (izvzemši nekatere ladinske, romanske in madjarske) so po jeziku mešane, med temi jih je 400, v katerih je nemški jezik ali učni predmet ali drugi učni jezik, bodisi v manjšem ali večjem obsegu.

Učni čas.

L. 1875 se je podučevalo vse leto in ves dan (dopol. in popol.) na 10.182 javnih šolah, polleta in poldnevno na 562, na ostalih 1238 javnih šolah je bilo v tem oziru drugače. (Izjeme so posebno na Tirolskem in Predarlskem, kjer se šolsko leto po nekaterih šolah poprej konča in za nekatere šole je le po letu šolski čas.) Ako pomislimo, da je bil poprej na jednorazrednicah v navadi poldneven poduk (starejši otroci so prišli dopoldne, a mlajši popoldne) skoraj po vseh šolah več ali manj v navadi, vidimo, da je tudi v tem napredek.

Zavodi, ki so v zvezi z ljudskimi šolami.

Po §. 10. derž. šl. postave se morejo z ljudsko šolo glede na krajne potrebe združevati zavodi, v katerih se goje otroci, ki še niso za šolski poduk, prav tako se morejo z njimi druževati strokovni tečaji (Fachkurse), v katerih se mladina podučuje v gospodarstvu in obrtu. Poduk v ženskih rokotvornih delih, ki je ženski mladini toliko potreben, je zapovedan predmet v dekliški

ljudski šoli, kjer pa ni dekliskih šol, imajo se po §. 15. derž. šl. postave šolskim deklischem napraviti posebne delalne šole. Te, mladini predobrotljive narave se morejo le počasi izpeljevati, ker že navadne šole mnogo troška prizadevajo; a vendar kaže popisovanje za l. 1875 93 otroških varovalnic, 45 otročjih vertov, 2036 delalnih šol, 3607 šolskih vertov, 312 kmetijskih njiv za poskušnje, 3161 drevesnih šol, 368 kmetijskih in 36 obertnijskih nadaljevalnih tečajev.

Učitelji.

Po vseh ljudskih šolah je bilo konec leta 1875 31.196 učiteljev, med temi na javnih lj. šolah 27.677. Od l. 1871 je tedaj prirastlo na javnih šolah 5246 posameznikov. Za zapovedan (obligaten) nauk je bilo postavljenih 25.366 učiteljev, tedaj za 4152 več, kakor l. 1871. — Pomožnih učiteljev je bilo 2311, za 1049 več, kakor l. 1871. Učiteljsko osebje se je tedaj povišalo skoraj za 25 odstotkov. — Nadučitelj je bilo več 964, kar kaže, da je bilo ravno toliko šol razširjenih, ker nadučitelji so postavno le na več razrednih šolah.

Poprek pride za 1875 na 1 javno ljudsko šolo 1·9 učenika; v Terstu 7·9, v Dolenji Avstriji 3·1 (a na Dunaji 2·3), na Štajarskem 2·5, na Češkem 2·1, naj slabeje je to v Goriško-Gradiščanskem, v Bukovini in v Dalmaciji po 1·3, v teh poslednjih deželah je največ jednorazrednic, kjer je po 1 sam učitelj. — Učeni verozakona raznih izpovedanj tukaj niso šteti.

Izmej 25.366 učiteljskega osebja za zapovedane nauke je bilo 22.864 učiteljev in 2502 učiteljic, število učiteljev je od l. 1871 več za 3296, a učiteljic za 865. Izmed učiteljev je bilo 2·1 odst. duhovnov, a 97·9 odst. neduhovnov, izmed učiteljic je bilo 18·1 odst. nun in 81·9 svetnih. Več duhovnov je bilo na ljudskih šolah v Goriško-Gradiščanskem, v Istri in Dalmaciji, potem v zasebnih šolah z javno pravico na Dolenje-Avstrijskem, v Terstu in v Galiciji; v zasebnih šolah na Tirolskem je bilo več duhovnov kakor neduhovnov. Več nun, kakor svetnih učiteljic je bilo po šolah na Kranjskem, v Predarlskem, v Šleziji, na zasebnih šolah s pravico javnosti na Gorenje-Avstrijskem, Salcburškem, Štajarskem, Koroškem, Tirolskem, Predarlskem, Češkem, Moravskem, v Šleziji, Galiciji in v Dalmaciji.

Vse, kar so učitelji dobivali, je bilo na javnih ljudskih šolah v šolskem letu 1875 skupaj 12,920.645 gl., poprek pride jednemu 467 gl.

Ta poprečna svota je najugodnejša na Dolenje-Avstrijskem s 717 gl. (izvzemši Dunaj s 623 gl.; v Terstu s 619 gl., na Gorenje-Avstrijskem s 612 gl., na Moravskem s 541 gl.; a pod 400 je na Kranjskem, v Goriško-Gradiščanskem, v Istri, v Bukovini in Dalmaciji; pod 300 gl. je na Predarlskem in v Galiciji, in v Tirolih, kjer pravne razmere učiteljev se niso vravnane, pride poprek le po 167 gl. — Dasiravno je bilo učiteljev več, kakor poprej, jih vendar l. 1875 ni bilo toliko, kolikor treba.

Učiteljev je posebno primanjkovalo po tistih deželah, kjer je bilo premalo naraščaja, in kjer so jezikove razmere in stanje ljudskega šolstva take, da ni mikalo učiteljskih kandidatov iz drugih deržavnih dežel. Simkaj spada pred vsem Galicija, kjer ni bilo, kakor že povedano, zaradi pomanjkanja učiteljev podučevanja na 187 ljudskih šolah. Pa tudi tam, kjer je šolsko obiskovanje po večem ugodno in se je ljudstvo zanimalo za šolstvo, je bilo tudi šl. leta 1875 večkrat skrajna potreba, da so se jemali nesprašani učiteljski pomočniki, in velika večina okrajev ni mogla zadostiti postavi, ki velevala, da ne sme priti več od 80 učencev na učenika, ne glede, da ni bilo šolskega prostora tudi zaradi tega ne, ker ni bilo učencev, da bi se bil tam umestil še drug učitelj, kjer je otrok več od 80.

Otrok je v šolo hodilo l. 1875 2,134,683, skupaj tedaj 313.973 (17·25 odstot.) več, kakor l. 1871. Na meščanskih šolah se je povzdignilo obiskovanje v tem četertletji od 0·8 odst. na 3·26 odst. Od vsega števila pride na javne šole 96·07 odst., na zasebne šole s pravico javnosti 2·08 odst. in na zasebne šole brez pravice javnosti 1·85 odst. Dečkov sploh več hodi, kakor deklice, dasi je bilo po ljudskem popisovanju l. 1869 med otrok, ki so v letih, da imajo v šolo hoditi, od 6. do spolnjenega 14. leta 49·9 odst. dečkov in 50·1 dekličev; dasiravno je veliko dečkov te starosti bilo v srednjih šolah. Čim natančneje se izvršuje dolžnost v šolo hoditi, temveč najdemo dekličev med šolskimi otroci, slabeje ko je v deželi s šolskim obiskovanjem, tem manj je dekličev izmed šolskih otrok, ker sploh dečke bolj v šole silijo, kot deklice. Posebno malo dekličev je hodilo v šolo v Bukovini in Dalmaciji.

Da šolstvo napreduje, se je naj bolj pokazalo l. 1875 s tem, da je šolsko obiskovanje pod novimi šol. postavami boljše od poprej.

Po vseh deželah (po mnogih prav znatno) se je narastlo število za šolo ugodnih, ki so tudi res v šolo hodili. Čim bolj je prebivalstvo pripravljeno bilo sprejeti zboljšano šolstvo, tem bolj se je bilo tudi povzdignilo šolsko obiskovanje, ako pregledujemo posamezne dežele je to oboje očitno.

Po Gorenjem - in Dolenjem-Avstrijskem, na Salcburškem, Tirolskem, Predarliskem, na Češkem, Moravskem in v Šleziji so vsi otroci (izvemši posamezne), v šolski starosti tudi zares poučevani bili. Pri tem je, kar se samo ob sebi razume treba v poštev jemati: da se veliko otrok doma ali v zasebnih zavodih poučuje ali hodi v srednje šole, ali pa tudi v ponavljavne, kakoršne so po nekaterih deželah, treba je pa tudi v poštev jemati tiste otroke, ki so hodili do 12. leta v šolo, potem pa šli rokodelstva se učiti; ti se tudi ne prištevajo takim, ki v šolo hodijo, dasiravno so se vdeleževali šolskega poduka, a poslednjič je nekaj otrok tudi tacih, ki zarad telesne hromosti ne morejo v šolo hoditi, vendar kljub temu se more reči, da so po zgoraj imenovanih deželah vsi otroci v šolski starosti tudi bili poučevani. Za temi deželami pride Kranjsko; ker je bila ponavljavna šola tam močno obiskovana, a obiskovanje vsakdanje šole še ne ugaja. Na Štajarskem, Koroškem, v Terstu in Goriško-Gradiščanskem bi bilo marsičesa želeti, kar se tiče relativnega (z ozirom na druge kraje) šolskega obiskovanja, vendar se to od leta 1871 prav zdatno zboljšuje, in resno prizadevanje, da postane ljudsko poučevanje splošno, se da spoznati.

V Istri, Galiciji, Bukovini in Dalmaciji je ljudstvo še precej indiferentno do tega prizadevanja, in večina otrok v šolski starosti vzraste brez poduka. — A ne samo po deželah, temveč tudi po okrajih jedne dežele so bistvene razlike, kar se tiče šolskega poučevanja.

358 šolskih okrajev po vseh deželah kaže naslednje odstotke:

54	okrajev	ima	višej	od	95	odstotkov,
64	»	nad	90	do	95	»
50	»	»	85	»	90	»
45	»	»	80	»	85	»
35	»	»	70	»	80	»
32	»	»	60	»	70	»
24	»	»	50	»	60	»
11	»	»	40	»	50	»
11	»	»	30	»	40	»
13	»	»	20	»	30	»
13	»	»	10	»	20	»

6 okrajev ima pod 10 odstotkov teh, ki v šolo hodijo, a tudi v deželah, ki so zaznamovane zaradi slabega šolskega obiskovanja, so posamezni kraji iz-
vzeti (kjer je šolsko obiskovanje zadovoljilo). (Konec prih.)

— *Iz seje dež. odbora 3. in 5. dne t. m.* Na poziv sl. ministerstva kmetijstva je odbor sklenil, za l. 1878 prositi državne podpore za različne učne potrebščine. — Predlogoma pomnoženih dotičnih krajnih in šolskih svetov je deželni odbor priterdil, da se učitelj Jožef Levičnik v 22letni jako pohvaljeni učiteljski službi na ljudski šoli v Železnikah definitivno poterdi, — učiteljska služba na ljudski šoli v Hotederšici pa podeli sedanjemu farmenu administratorju na Gori, Ljudevitu Vodopivcu.

— *Ljubljanski občinski mestni zbor je imel sejo 6. t. m.* G. dr. pl. Schrey je stavil nujni predlog, naj mestni zbor naredi peticijo do ministerstva, da zahteva pri obeh zbornicah naknadni kredit za zidanje učiteljskega izobraževališča v Ljubljani, kjer je tega zidanja tem bolj treba, ker so delavci v denašnjih časih zaslužka potrebni. Govornik našteva, kako vlada za vse provincije in mesta skerbi, naj toraj še za nas. V imenu narodne stranke je ta predlog podpiral tudi m. odbornik Jurčič naglaševaje, da država za našo deželo in naše mesto prav po mačehovsko skerbi, pač pa drugim, zlasti nemškim deželam veliko trosi; tako na pr. je v Reichenbergu vlada zidala drago višjo obertnijsko šolo, ki pa ima le 7 učencev, mej tem, ko bi se pri nas učencev ne manjkalo, ali šole nij. Isto tako centralna vlada plačuje za tirolsko univerzo toliko, da jo jeden medicinec vseučilišča v Innsbuku prihaja na 10.000 gl. stati. Zatorej naj podpira tudi jedenkrat nas, in v tej želji bomo enoglasno vsi za ta nujni predlog. Dr. Schrey-ov predlog je bil sprejet jednoglasno.

— * * * (*Njih preuzvišenost* *biškop djakovarski ml. g. J. J. Stros-mayer*) izdali so za letošnji postni čas pastirski list, v katerem se s pravico sme reči: Kolikor besed, toliko zlatih žern.

— † *Ivan Tušek.* V saboto 10. t. m. je umerl tukaj g. Ivan Tušek, bivši prof. na Ljubljanski gimnaziji, slovenski pisatelj in v svojem času tudi tajnik »Slov. Matice«, v 41. letu svoje starosti. P. l. je bil za plućnico bolan, a odsihmal je hiral in hiral, dokler ga ni smert nepričakovano hitro preselila v večnost. Kdor količkaj pozna novejšo slovensko literaturo, vzlasti kar se tiče naravoslovja tudi pozna, »Tušek-ovo« imé. Tako zapušča rodoljub za rodoljubom svetno prizorišče!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazr. lj. šoli v Nevljah je učiteljska služba z letno plačo 400 gl. in prostim stanovanjem izpraznjena. Prošnje za to službo do konca meseca marca t. l. krajnemu šolskemu svetu v Nevljah.

C. k. okrajni šolski svet v Kamniku dné 26. februarija 1877.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Za terdno sta postavljena g. g.: Matija Arko, nadučitelj v Hrenovcah, in Josip Levičnik, učit. v Železnikih. — V. č. g. Ljudevít Vodopivec je dobil učit. službo v Hotederšici, a preč. škofijstvo ga je imenovalo za lokalista v Razdertem.